

Una saba intel·lectual nutrícia

Alfred Badia

Alfred Badia ens presenta un recull, breu però prou revelador, d'afirmacions d'intel·lectuals catalans sobre el fet català. I acaba amb un crit d'alerta: «Són conscients, aquests intel·lectuals, que les filigranes neoàcrates i les 'contestacions' visceral de llur repertori són la saba intel·lectual nutrícia del nacionalimperialisme espanyol?»

Voldríem demanar sol·licitament a aquells lectors que tinguin l'humor i la bona voluntat d'acabar la lectura d'aquest article, en què, sense caure en el pecat de servir afirmacions fora de context, en presentem algunes de prodigioses de determinats intel·lectuals catalans, que pensessin quin judici els mereix allò que llegiran, si són capaços de fer-ho sense palles ni bigues a l'ull. No donarem noms, per a evitar l'acusació d'agressivitat personalista. És allò que diuen i escriuen aquests intel·lectuals, el que mereix els honors de la difusió periodística. ¿És simple conseqüència de la rapidesa vertiginosa de llur activitat cerebral o potser, per explicar-ho, cal fer servir els recursos de la psicoanàlisi?

Vegem-ho. Algú ha escrit, referent als castellanoparlants obrers actualment «ciutadans de Catalunya»: «Deixem que cada ciutadà se senti català com li sembli». Ni un mot sobre l'ús de la llengua catalana, que, de fet i també de drèt, és la llengua d'aquest racó del món. Tenint en compte que la persona que escriu això subratlla que aquests ciutadans se senten espanyols —i ella també, res d'exclusivismes—, i pensant que amb aquest sentiment d'espanyolitat, degudament cuinat per la pressió del poder públic central i centralista, és probable que aquests ciutadans entenguin que la llengua d'aquí com la de llur lloc d'origen és la castellana, cal témer que, aplicant el criteri ultraliberal reportat, molts dels homes i dones de demà se sentiran catalans —és a dir, de la «región catalana»—, usant exclusivament el castellà. És el camí lingüístic de l'Eire, amb el gaèlic en

estat agònic, oi? El mal, per a Catalunya, és que no podria tenir la compensació de la independència, com l'Eire. Però, ¿què diem d'independència? Els irlandesos són uns fanàtics insuportables, i si no, pregunte-ho a James Joyce, el de *Dubliners* i del *Ulysses*. Si ara pateixen la independència, se la tenen ben merescuda.

Hi ha un altre tema, sobre el qual ara s'escriu molt. Diguem-ho en resum esquemàtic: «El Paísos Catalans, abans d'existir políticament, ja han prescrit». Ja era una solemne ballesterada, allò de treure'ls de les cogitacions de Joan Fuster. Si no els vol ningú! Ni els de les Illes, ni els del regne de València, ni els nord-catalans! I si us adreçàveu als catalans del Principat, us trobaríeu amb la resposta-pregunta unànime: ¿què són, els Paísos Catalans? ¿Les quatre províncies? (Perquè els catalans del Principat no coneixen més divisió territorial que la de les províncies). No és que no ens hàgim de ficar en aquesta qüestió com políticament sosté Jordi Pujol, és que ni ens l'hem de plantejar. Ni tan sols hem d'intentar trobar cap mitjà de cooperació lingüística entre territoris de llengua comuna, a l'estil del que fan servir les comarques de llengua neerlandesa de Bèlgica i Holanda. El que l'Estat espanyol ha unit, que no ho separin els fusterívols.

Anant a la que salta d'un altre conspicu intel·lectual, topem amb l'acusació, segons la qual el catala-

nisme diguem-ne clàssic delimita «espais de catalanitat única», cosa que deu voler dir que un catalanisme modern ha d'acceptar espais en què s'estableixi i perpetui una diguem-ne catalanitat múltiple en la llengua castellana de tots els accents peninsulars. «Vivan las Catalüñas libres!, que els tocaria dir, llibèrrimament, en el moment de la futura revolució final. Aquest mateix assagista ens fa saber que allò de l'Espriu: «Salvàvem els mots —de la nostra llengua— el meu poble i jo», és una trista romanalla dels espais de catalanitat única. Si tots hem d'acabar usant el castellà o el pidgin catalano-espanyol que floreix al cap i casal de Catalunya, ¿a qui se li ocorre que hàgim de salvar res?

Per no afeixugar l'article, ens limitarem a espigolar. Existeix un intel·lectual que amb tota la sang freda d'aquest món escriu que «allò que dona categoria de nació és ser projecte», frase digna de ser gravada «en mármoles de bronze», com digué Joan Pich i Pon, en temps del lerrouxisme conservador. El nostre intel·lectual assevera en una altra ocasió, que «la ironia obliga a preguntar-nos: és possible ser català?». Seria interessant poder saber amb quina sàtira «retrotarién» aquest intel·lectual, un Josep Carner i un Guerau de Liost, mestres d'una ironia tan catalana com universal, irònics botxins de tota pedanteria, baldament ingènua.

¿I què direm d'aquell meditador que afirma que «el concepte de pàtria i nació... busca la identitat per la via restauradora d'un militarisme neofeudal, preburgès i premodern...»? ¿I com no exultar quan afegeix que aquest concepte de pàtria i nació «vol alçar-se per sobre dels conflictes de classe... insistint entossudidament en el fet diferencial lingüístic, cultural, antropològic, quan no demencialment culinari?» No sabem si aquesta referència a un militarisme neofeudal català té a veure amb el de les capsas de soldadets de plom que porten o portaven els Reis d'Orient, però, tocant al fet diferencial lingüístic, ens permetem recordar que hi ha hagut i hi ha nacionalismes catalans marxo i anarcocomunistes, i que, posem per exemple, el PSUC defensa l'autodeterminació. Pel que fa al caràcter culinari del referit fet diferencial, no hi ha dubte: la botifarra a la brasa amb bolets és l'estigma de la catalanitat.

Tampoc no podem oblidar un sedient ex-marxista admirador del Marx no sistematitzat en marxismes, que assegura que tota nació és un mite i que no existeix cap cultura nacional catalana, sinó una cultura a Catalunya, que usa tant la llengua catalana com la castellana. Esperem que si adduïm el que pensa Pjero Vilar sobre aquest afer, no se'ns titllarà d'usar una dialèctica antimarxista. Vilar diu que hi ha «un fet català, una cultura dels catalans, una cultura en català,

i una cultura a Catalunya», frase que almenys és concisament descriptiva. Nosaltrés opinem que no és el Marx assistematitzat ni el transformat en religió d'Estat, el que en aquesta ocasió ens cal criticar, sinó, senzillament, el marxisme de pela amb quinze.

Ens faltava, però, arribar a la consumació, al desideratium de les troballes intel·lectuals, però aviat el que direm esdevindrà teoria còtitzada, es debatrà en les nostres taules rodones i quadrades, potser ocuparà ràdios i televisions: «Catalunya», ens diran, «és, sí, una nació, però, JA HO TENIM!, una nació criolla, essencialment, constitutivament impura, no ja mestissa de sang, sinó híbrida de sang i llengua, una samfaina metafísica, el basar d'Istanbul». Què més volem? És una categoria pura d'una realitat impura, com si diguéssim, el caràcter definitiu del provisional. Ja ho podrem resisitir?

Assegurem al lector que no ens inventem res —en part, ja ho deu haver descobert—, i que encara ens queda moltíssima matèria anàloga al pap, que la limitació de l'article no ens permet d'exposar. Abans de tancar aquest breu inventari, ens preguntem honestament, com suposem que fa el lector: ¿Són conscients, aquests intel·lectuals, que les filigranes neoàcrates i les «contestacions» visceral de llur repertori són la saba intel·lectual nutrícia del nacionalimperialisme espanyol? ¿Ja s'adonen que llur suposat realisme destil·la el més dolç conformisme als fets consumats del franquisme? I si per ventura no en són conscients ni se n'adonen, ¿de què els serveix llur sagaça intel·lectualisme?